

Pisarapuuttumisen vaiheet

Ihan pienten lasten kanssa tee lyhyemmin ja jätä kohta 4 pois.

1. Huomasitteko, mitä tässä tapahtui?

- Pysäytä tekeminen ja ota aikaa puhumiselle. Tee näin heti tilanteen tapahduttua tai huomattuasi sen.
- Anna lasten puhua. Kysele ja sanoita itsekin tapahtunutta. Älä syytä. Älä tuomaroi. Kaikki saavat puhua vapaasti. Pyrkikää palauttamaan mieleen tapahtuman yksityiskohtia.
- Ei haittaa, vaikka ”ei olisi tapahtunut mitään”. Välillä on hyödyllistä pysähtyä ja harjoitella tilanteista puhumista.

2. Miltä se mahtoi tuntua?

- Kaikkien tunteet ovat tärkeitä. Ota pohdintaan mukaan joustavasti kaksi tai useampia lapsia.
- Käy tunteet läpi kaikkien kannalta: mitä tunteita heräsi. Ketään ei syytetä.

3. Oliko se kaikista kivaa, oikein tai reilua?

- Kaikki saavat arvioida omaa ja toistensa kokemusta.
- Lasten käsitys sopivasta käytöksestä on vasta syntymässä. Lapset tietävät, että monissa paikoissa sallitaan epäreilua käytöstä. Anna lasten kertoa myös muista kokemistaan tilanteista, jos tuovat sellaisia esiin.
- Lasten tieto ja ymmärrys siitä, että täällä loukkaavaa toimintaa ei ohiteta vaikenemalla, vahvistuu pikkuhiljaa.
- Sano ääneen, jos luulet, että tilanne ei ihan kaikista ollut kiva tai reilu.

4. Jos me jatketaan näin....

- Juttele lasten kanssa siitä, mihin tilanne johtaa, jos jatketaan ennallaan. Jos jatketaan pysähtymättä ja puuttumatta loukkaavaan toimintaan, sitä alkaa tapahtua enemmän.
- Jos loukkaava toiminta vakiintuu osaksi ryhmän jokapäiväistä arkea, mitä se tekee kaverisuhteille? Entä mitä tapahtuu lasten turvallisuudelle ja turvallisuudentunteelle?
- Miten käy luokan ryhmähengelle ja kouluviihtyvyydelle? Mitä tapahtuu arjen levollisuudelle?
- Tämä tulevaa ennakoiva keskustelu auttaa lapsia päättellemään ja huomaamaan, että jonkin toiminnan hyväksyminen tarkoittaa samalla sen vakiintumista.
- Lasten on tärkeää ymmärtää, että näin isoihin asioihin voidaan yhdessä vaikuttaa.

5. Muistetaanhan ensi kerralla, että me ei tehdä enää niin?

- Sovitaan, miten toimitaan jatkossa.
- Älä kyllästy, vaikka joudut sopimaan saman asian uudelleen ja uudelleen.
- Älä sano, että ”mehän jo sovimme ja ettekö te muista.” Sosiaaliset tilanteet ovat vaikeita hahmottaa.
- Toistot auttavat lasta oppimaan. Sovitaan aina uudelleen sulassa sovussa, että ei enää tehdä niin.

Näissä hetkissä lapset oppivat

- ✚ Huomaamaan loukkaavaa toimintaa, joka jää yleensä pinnan alle
- ✚ Puhumaan tapahtumista, josta yleensä ei puhuta
- ✚ Käsittelemään loukkaavaa toimintaa, joka yleensä ohitetaan, esimerkiksi ottamalla se puheeksi ja asettumalla toisen asemaan, kun tilanteista puhutaan.
- ✚ Kehittämään yhdessä vaihtoehtoisia tapoja toimia.

Kirjoittanut lastenpsykiatri Raisa Cacciatore ja akatemiatutkija Tuija Huuki